

ABONAMENTUL.

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. $\frac{1}{2}$, an
3 cor. $\frac{1}{4}$, 4-50 fil.

□ □

Pentru străinătate:

Pe un an 24 coroane
 $\frac{1}{2}$, an 12 cor. $\frac{1}{4}$, ac
6 coroane.

Unitatea

INSERTIUNI.

Un șir garmond:

odată 14 fil., a doua
oară 12 fil., a treia
oară 10 fil.

□ □

Tot ce privește foaia
să se adreseze la: Re-
dacțiunea și admini-
strațiunea „Unității”
în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marți, Joia și Sâmbăta.

Consfătuirea dela Blaj

în chestia înființării orfelinatului nostru.

Blaj, la 21 Febr. 1916.

Duminecă (20 l. c.) după liturghia din catedrală, s'a ținut în localul »Căminei române« una dintre cele mai impunătoare adunări, pe cari le-a avut cândva Blajul nostru istoric. A fost o adevărată manifestație sărbătorească a spiritului de viață dătător, ce pulsează aici totdeauna, când se tratează de marile interese ale neamului românesc de pe aceste plaiuri. Au fost de față toți intelectualii noștri, toți reprezentanții instituțiilor noastre, toți fruntașii meseriașilor noștri.

A fost un frumos gest al solidarității noastre în fața problemelor grele, izvorite din frământările războiului pentru a fi deslegate de urgență. Orfanii bisericii noastre, rămași pe urma eroilor de pe front, își reclamă pe dreptul interesul și sprijinul unei instituții menite anume să poarte grija de cei slabi, de toți cei fără ajutor. Biserica noastră nu s'a putut retrage de pe câmpul de onoare, ea nu poate să rămână surdă la glasul plângător al miilor de copii rămași pe drumuri, nu poate să-și neglige această *elementară datorință* de după front. Faptele îndurării trebuie predicate nu numai de pe amvoane, ci săpate în inimi, temeinicite în opere vii.

Un singur orfelinat la Sibiu, am mai spus-o, nu mulțumește nici aspirațiile noastre. Sibiuul, pe cât apare din însuș cercularul mitropolitan de acolo și din coloanele »Telegrafului Român«, este de acord perfect cu noi.

Consfătuirea dela Blaj a desăvârșit acest acord, așezându-l pe bazele solide ale unei simțite necesități actuale. Cine voește să turbure această armonie de vederi și de gândire, acela sparge frontul, care astăzi trebuie să se mențină mai strâns ca oricând.

Dăm în întregime, pe cât s'a putut lua din fuga condeiului, istorisirea celor ce au decurs la Blaj în această *Duminecă a fiului rătăcit*, care va rămâne ca un fel de sărbătorească reîntoarcere la adevăratele cărări pe cari au umblat toți ceice au creat istoria Blajului.

* * *

Rs. Dr. Vasile Suciul salută pe cei prezenți, mulțumindu-le, că s'au prezentat într'un număr atât de impunător la discutarea unei chestii atât de grave, cum este aceea a înființării unui „Orfelinat gr-cat. român” la Blaj și roagă pe cei prezenți să se constituie. Ocupă la aceasta locul de președinte al consfătuirii: Rs. Dr. Vasile Suciul, canonic, aclamându-l toți cei de față; și la propunerea prezidiului se aclamă de notor: Cl. Dr. Ioan Coltor, profesor seminarial.

Președintele expune în câteva cuvinte statul chestiunii. Arată cum necesitatea înființării unui „Orfelinat gr-cat. român” la Blaj este astăzi imperativă. Ne silesc să începem vremile deosebit de grele, prin cari trecem, ne silesc miile de orfani, cari strigă după ajutor, ne silește glasul pretensiv al credincioșilor bisericii noastre. Nu este iertat să nesocotim spiritul timpului, nu este iertat ca Blajul, care până azi a fost farul luminos de cultură și avânt să rămână la o parte. Noi, cari avem de conservat patrimoniul marilor înaintași, nu putem să nu le evoluăm gândirea, azi mai ales, când aceasta așteaptă o justă cooperare cu principiile ei. Nu voim să împiedecăm pe nime în facerea de bine, voim însă să ne avem partea, ce ne revine în datorințele creștinești și românești. Am fost totdeauna în frunte. Nu putem să ne facem nevrednici de judecata blândă a posterității. *La Blaj apoi este mai ușoară ca ori unde înființarea azilului pentru orfani.* Aici avem un bogat capital intelectual, avem oameni, avem instituții, cari ne pot sta la îndemână, avem și moșii, cari lucrute cu băeți foști și actuali elevi ai proiectatului orfelinat vor fi un sprijin pentru acțiunea și o mai rodnică comoară de binefaceri pentru biserică, pentru neam și pentru țară. Orfelinatul proiectat de alții nu va putea ajunge la cadrele, între cari va putea să se desvolte orfelinatul dela Blaj, pentru că nu-i stau la îndemână împrejurările noastre. Noi voim să creștem orfanii și peste tot copiii lipsiți, până să-i dăm membrii folositori societății. Toți vor avea să se bucure de instrucția elementară, cei mai talentați dintre

elevi vor fi purtați mai la deal prin școală ceialaltă vor fi instruiți în agronomia cât de cât rațională, vor fi aplicați la cariere practice de comercianți și meseriași și în chipul acesta, din copiii rămași pe drumuri, noi vom crește oameni întregi trupește și sufletește, elemente de viață pentru biserică, pentru neam și pentru patrie. Nu opăcim pe nimeni. Ne tăiem cărarea spre ținta, ce ni-o impune situația noastră.

Astfel fiind gândul nostru, rog pe toți cei de față să se pronunțe, dacă sunt de acord, că este urgentă înființarea acestui așezământ al dragostei, că este potrivită și ușoară între împrejurările noastre și cari ar fi conturile principale ale acestei opere caritative.

Cu aceste declarații consfătuirea deschisă. (Președintele este viu aclamat din partea tuturor celor de față).

La cuvântul protopopul în penziune Nicolae Solomon. Este adevărat, spune dânsul — că zilele noastre sunt zilele nemorocirilor. Să nu ne gândim însă, că este o fatalitate războiul ce ne bântue, ori, că Dumnezeu ne bate. Nu! Dumnezeu altminteri lucră între oameni când îi lovește. El acum numai permite relele, ce ne încearcă. Sunt oamenii mânați de răutatea proprie și atinși de spiritul necurat, cari călcând peste postulatele minții, ce le-a dat-o Dumnezeu și-au stricat inima, n'au ascultat revelațiunea credinței și au uitat dragostea împrumutată și astfel s'au încăierat în lupta de frați. Pe urmele acestui războiu va țigăni mizeria, se vor auzi glasurile rugătoare ale celor fără sprijin. Glasurile aceste noi trebuie să le ascultăm. Caritatea noastră o pretind ele. Și fără aceasta, dacă în limbi îngerești am vorbi — spune sf. Paul — nimica suntem. Să ne aducem apoi aminte, că între miile de orfani vor fi multe talente, cari reclamă îngrijirea noastră, cari fără ea sunt pierdute poate și pentru cealaltă. Să nu ne uităm, că Caesar a fost un fiu de olar; Piu X. copilul dela sate al unui om de jos. Este o necesitate orfelinatului. Să-l facem deci. Cum? Împărțind chiar bucătura dela gură și tot trebuie să-l facem. Cum? În comitatul Albei-de-jos într'un an s'a vândut alcool de 200,000 cor.; sunt zeci de milioane la an banii aruncați pe tutun. Să lăsăm luxul și să ajutăm orfanii. La Viena o societate, din resturile de țigarete strânse prin cafenele, creștea 5 universitari. Sf. Augustin zice: „Vouisti, perfecisti”. Să voim și vom isprăvi bine, că tot el zice: „Vouisse est dimidium facti”.

Salut idea sfântă, salut pe inițiatori. Dumnezeu să ne ajute. (Consfătuirea aclamează viu pe orator).

Vorbește prof. Al. Ciura. Suntem cu toții — spune D-Sa — chiar cu toții convinși despre *necesitatea imperativă a orfelinatului dela Blaj*. Nouă ne revine rolul minunat de a ne cobori prin fapta noastră la sufletul îndurerat al celor de pe front, asigurându-i de îngrijirea copiilor lor. Blajul nostru nu poate să rămână durmind, când copiii lui îi cer ajutorul. Să ne dăm bine seama, că numărul orfanilor de războiu este nespus de mare. Sunt orfani și aceia, cari au rămas fără tată, dar sunt și mai orfani aceia, al căror tată trăiește, dar schilav, invalid nu poate să grijască de viața lor. Nici a lui nu și-o poate susține, nici aceea a pruncilor săi. Și vor fi zeci și sute de mii acești copii nefericiți, dar majoritatea celor ce cad pe câmpul de luptă și a celor nepunctuoși pe urma campaniei de războiu o formează glotașii, oamenii cu familie și la noi cu mulți copii. Blajul este obligat să nu se retragă de pe câmpul de onoare. Însă nimeni să nu restălmăcească gândul nostru, nimeni să nu creadă, că noi voim să distrugem și nu să clădim. Noi ne bucurăm de orfelinatul proiectat la Sibiiu. Va fi un bine pentru neamul nostru și lăcașul azil de acolo. Noi însă credem, că dacă ar cuprinde el și 1000 de elevi orfani, este totuși cu mult sub coeficientul satisfacător pentru lipsurile noastre. De aceea zidim și noi de aceea pornim și noi mișcarea noastră, ca să ajutăm munca sibiienilor, nu ca să le-o stângem. Ba noi mergem mai departe. Noi susținem, că idea noastră — ori ce ar zice unul sau altul — trebuie să o vedem înfăptuită și în alte centre românești. Trebuie să luptăm cu toții și în toate colțurile locuite de români, ca să prindă grăuntele nostru pentru binele neamului românesc. (Vii aplauze din partea tuturor).

Urmează prof. Gavril Precup. În cuvinte aprinse arată ușurința, cu care se poate crea orfelinatul proiectat. Ne-am întrunit, — continuă — să așezăm peatra de temelie a unei dumnezești probleme, ce ne incumbă astăzi, ca unor fi credincioși ai bisericii și neamului nostru. Asistăm la tragedia cumplită a neamului omenesc, care-și cere jertfele sale și colo pe câmpul de bătăie și aici acasă între noi. Jertfe de sânge acolo, jertfe de caritate aici. Opera ce se așteaptă dela noi este ocrotirea vlăstarelor tinere, rămase pe urmele eroilor de pe front. Biserica noastră nicicând nu s'a dat înapoi, când i-s'au cerut acte de dovedire a dragostei sale față de credincioșii săi. Astăzi i-se impune o nouă datorință. Nu o poate negliga. Iar noi dacă nu am ajuta-o în nizuința aceasta a ei am fi vrednici de pata cea mai rușinoasă. Am arăta cea mai urâtă dovadă de adevărată poltronerie. Cu 31 Dec. n. 1915 numărul orfanilor (luat cuvântul în înțeles strâns) era în Ungaria pe urma morților în războiu: 36,379. Nici $\frac{1}{10}$ din $\frac{1}{10}$ dintre aceștia cari să poată fi așezați în toate orfelinatele țării. Să nu ne îndoim și să nu ne facem iluzii: vom avea mii de orfani de-ai noștri, de cari nu se va interesa și nu se va putea interesa nimeni. La prima privire s'ar părea deci o imposibilitate ajutorarea atâtor nerorociți. Nu Dlor! Ideile mari prind, dacă sunt inimi mari. Spiritul de abnegare va intra într'insele și vor clătina sfărmand

temeliile tuturor greutăților. Fiecare dintre noi să se îngrijească să câștige cerc larg acestui gând spărgător de drum nou. Unul să aducă cinci cu sine. Aceștia alții și așa curentul va ocupa toate undele neamului nostru. Avem la Blaj clerici, liceani, elevi la pedagogie, fetețe la internat: fiecare să fie un mic fustel la scara de progres al ideii noastre. Nouă sute de mici apostoli ai celor mici. Societățile noastre, reuniunile toate trebuie să pornite în tolosul orfelinatului. În fața lor au să dispară piedecile ca prin farmec. Noi toți ne vom aduce aminte să părăsim lucrurile efemere, când ar fi de lipsă și micile patimi (tutunul de pildă) și vom cruța pentru cei fără părinți. Din insuflețirea noastră să se insuflețească masele. Exemplu: Svedia. Popor până bine de curând pipernicit pe urma alcoolismului. O mișcare mare susținută de oameni de inimă a pus o alvie nouă și azi admirăm cu toții curata țărișoară scandinavă. A fost o idee mare, care și-a avut propagandiștii și a mântuit un popor. Noi începem cu mai bun temelii de izbândă. Ne avem deja fondul F. Tat de 50.000 cor. de bază; avem deja donațiuni singuratică. Baza este așezată. Ar fi o batjocură să nu știm și să nu voim să zidim mai sus. Blajul este centrul nostru cultural. Blajul încheagă într'un gând, într'un ideal nu poate să nu izbutească. (Prof. Precup a fost aplaudat de toți și felicitat de mai mulți din apropierea D-Sale).

Dr. Alexandru Rusu, prof. sem. S'a arătat — spune D Sa — importanța, necesitatea și ușurința creării orfelinatului nostru. O rază de îngrijorare s'ar putea însă să rămână în mintea unora, gândindu-se eventual la poziția, ce a ocupat-o presa noastră națională față de orfelinatul proiectat la Blaj. D-Sa a urmărit șir de șir tot ce s'a scris în chestia orfelinatelor la noi și află, că îngrijorarea aceasta are o oarecare aparență de realitate. De fapt atât „Românul“ cât și „Gazeta Transilvaniei“, s'au pus de-a curmezișul peste intențiile noastre. Parte cu condei calm, parte cu satiră mușcătoare, organele aceste s'au silit să ne desbaiere de gândul înființării orfelinatului la Blaj. A fost laudabilă atitudinea Dlor față de orfelinatul sibiian este neînțeleasă cea dovedită față de noi. Să nu credem însă, că noi n'am putea să le facem să-și schimbe vederile. Dacă sunt organe românești și nu centre de zarvă, să zicem confesională, au să și-o schimbe, trebuie să și-o schimbe. Un singur mijloc însă este la îndemână. Acela de-a le dovedi, că noi nu lucrăm din porniri pătimase, că noi nu invidiem ce fac cei dela Sibiiu, că noi numai ne împlinim o datorință, o elementară datorință de după front. Ne vom dovedi însă sinceritatea noastră, dacă vom ști arăta spiritul nostru de jertfa. Ei și-au deschis colecta, care durere, înaintează cu greu, așa că azi abia au vre-o câteva mii de coroane. Noi sperăm, că într'o săptămână să ajungem la mai mult decât D-lor în două luni de zile și nu mânați de duhul pizmei, ci de imperativul datorinței, pe care o simțim. Să nu fie cu supărare, vor putea veni atunci toți Bănușii „Românului“ (ilaritate) prin foiletoane să ne batjocorească, noi am câștigat însă lumaș și deși cu de-a sila am câștigat și „Românul“ și „Gazeta“ luate cu asalt. Au să vină, trebuie să vină, că sunt și ale noastre, și în două coloane paralele să se bucure și să agite

pentru Sibiiu, să agite și să se bucure pentru Blaj. (Oratorul este cu căldură aclamat de toți).

Ia cuvântul Dr. Ioan Coltor prof. sem. Cetesc din ochii D. V. D-lor — spune D-Sa — cât de mult aveți la inimă chestia orfelinatului nostru. Insuflețirea DV aș voi să o potențez și mai mult, dacă ar fi cu putință. Voesc acum să Vă fac să reflectați, că la urma urmelor ceea ce noi voim să înfăptuim, nu este decât un elementar postulat al adevăratei credințe în Dumnezeul cel viu. Îmi place să privesc în întunecul vremilor dispărute și mi-se pare, că aud glasurile ascunse ale prorocilor din legea veche, cari pretindeau pentru ai lor, ce voim azi noi pentru ai noștri. Și plângea Ieremie, că pruncii cereau pâne și nu eră cine să le frângă și din zilele lui Isaia se tânguia poporul, că s'a lipit limba sugătorului de gâttele lui pentru sete. Și viersurile profetilor cereau pâne și lapte pentru orfani. A venit Mântuitorul și ne-a dat o poruncă nouă aceea a dragostei, a credinței împreunate cu fapte. Vai de cel ce smintește pe vreunul din acești mai mici, zicea el, și celce primește pe vreunul din acești mai mici, pe mine mă primește. Iată, că ajutându-ne orfanii ajutam pe Domnul însuș: „pe mine mă primește“.

Aceste diamante scumpe ale învățăturilor creștinești și-au adus strălucirea în sânul bisericii. Și în perândarea anilor entuziasmul ei a crescut întruna. Priviți pe Vincențiu de Paoli cum din nimic ridică spitale, temeinicește orfanotrofii, așază în lume idea ospitalității pentru copii părăsiți. Eu îl văd cu un copil orfan în brațe, cum stoarce lacrimile doamnelor din Paris: „Voi îi sunteți mame acum! Il părăsiți și voi, el piere pe drumuri!“ Și auriturile și brățarele și inelele și bijuteriile și pietrele scumpe adunate la o singură conșerță a lui au asigurat existența acestor făpturi destinate pieririi. Dlor, noi n'avem milioanele parizienilor, avem însă filerii văduvei. Să-i dăm, că îi așezăm prin aceasta în banca săracilor, care aduce mai multe procente decât orice bancă. Glasul scripturilor îmi e argument. Celce șterge lacrimile orfanilor va primi iertarea relelor sale. Celce primește pe orfan și pe văduvă, va acoperi mulțimea de păcate, că viersul lor strigă la cer.

Să nu uităm apoi cum în zilele noastre acel mare om, care a fost Don Bosco a știut să organizeze caritatea creștină și să ridice orfeline cu mii și să primească orfani cu sutele de mii. Și opera lui astăzi dă roade în întreagă lumea și se înalță orfeline până și prin Indii și în Africa centrală între negrii și în Polinezia între indigeni, și noi Dlor nu avem unul, nu avem unul singur!

Mănuțele curate înălțate la cer de micii orfani ocrotiți de noi vor împrăști binefaceri și mângăieri peste noi și peste toți ai noștri. Să jertfim, dar să jertfim așa, ca să simțim, că aducem o jertfă. (Oratorul a fost aplaudat de toți).

Di Bazil Podoabă cere ajutorul lui Dumnezeu peste lucrul început, dorește să nu-și uite însă publicul din Blaj, că este lipsă de energie multă, fără aceasta se cade în inerție și lucrul stagnează. (Aplauze).

Prof. Fl. Domșa. Orfelinatul nostru este ca și înființat. Lipsă avem de el. Voință să-l ridicăm este. Să nu ne uităm însă să-i

așezăm temeinic bazele. În *credincioșii bisericii noastre să așezăm fondul viu* al orfelinatului. Colectele cari au să se facă să fie din firea lor *permanente* și oarecum ca proiectatul fond al crucerului, dar cu altă grijă înfăptuit și menținut la suprafață, să ne asigure viața acestui minunat cap de operă al iubirii de lege și neam. (Este aplaudat cu căldură).

Locot. Emil F. Negruțiu. Azi-mâine sunt din nou la front dlor. Aș dori să duc *vești bune celor de acolo*, că acasă nu-și uită de jertfa lor. Faceți orfelinatul, că și noi ne vom ști rolul nostru în ridicarea lui. Faceți-l însă curând, nu așteptați după milioane. Orfanii eroilor căzuți azi au lipsă, azi să nu-i părăsim. (Aplaudat viu).

Prof. Tr. Gherman. Am avut ocazia să petrec câteva zile afară de Blaj. Am convenit cu preoții și oameni de seamă și de dare de mână. Toți *așteaptă cuvântul Blajului* și îl așteaptă cu dor, cu un fel de teamă, că acest cuvânt nu va veni. Ei au la suflet chestia orfelinatului dela Blaj și vor jertfi alături de noi cu dragoste și cu tragere de inimă. (Aplaudat de toți).

Prezidentul Dr. Vasile Suciu mulțumește celor prezenți pentru interesul ce l-au manifestat și se bucură, că observă pe toți intelectualii Blajului uniți într'un singur gând: *înființarea grabnică a orfelinatului contemplat*. Dă apoi cuvântul prof. Dr. A. Rusu care cetește următoarea

Moțiune: Apreciind lipsele, suferințele și suprema jertfă de sânge adusă pe câmpul de onoare pentru noi toți de părinții nevinovaților orfani, rămași fără scut și fără povătuitor și conștii de altă parte de datorințele noastre creștinești referitoare la faptele de îndurare trupească și sufletească; enunțăm necesitatea înființării unui orfelinat al bisericii noastre greco-catolice române și deplin convinși, că între împrejurările deosebit de favorabile acestei înființări idea se poate înfăptui aici în Blaj cu multă ușurință, emitem din sânul nostru o comisiune cu mandatul, ca punându-se în legătură cu Preav. Consistor Arhiepiscopesc gr.-cat. din Blaj, să caute cu toate mijloacele îngăduite, ca orfelinatul gr.-cat. român din Blaj să iee ființă în timpul cel mai scurt posibil.

Moțiunea se primește prin vie aelamare și tot așa se esmite și următoarea comisiune: Dr. Vasile Suciu, prezident; Dr. A. Cheșianu, I. F. Negruțiu, Dr. A. Nicolescu, Gavril Precup, Ștefan Roșianu, Dr. Ioan Coltor ca notar, Al. Ciura, Dr. A. Rusu, Dr. V. Macaveiu, Valer Suciu, Dr. O. Prie și Dr. Ionel Pop.

Prezidentul Dr. Vasile Suciu în câteva cuvinte mulțumește din nou pentru dragostea tată de această cauză mare și își manifestă speranța, că ideea măreață a orfelinatului nostru în curând va fi fapt împlinit. Consfătuirea fiind terminată o închide. (Vii aplauze).

* * *

Astfel a decurs această serbare sfântă, lăsând în inimile tuturor o adâncă mulțumire, care trece peste orice conșiderante mărunte și instăpânește plină de entuziasm pe omul întreg.

Cu noi, suntem siguri și din scri-sorile, cari ne-au sosit până acum, simte întreagă provincia noastră metropolitană, toți fiii bisericii unite și toți frații neuniți, cari urăsc zarva confesională.

Când scriem aceste rânduri, cauza orfelinatului se desbate înaintea Preaven. Consistor și credem, că pe Nrul nostru venitor vom putea aduce în amănunte și concluzul adus și colecta ce s'a făcut la Blaj.

În amintirea episcopului Dr. Vasile Hossu.

(Fine.)

Iară voi umbre fericite, cari în viață a-ți făcut atâta bine, fiecare în sfera sa de activitate, care a-ți mers la dreptul Răsplătitor, ca să luați cununa mării, fi-ți întrepunători pentru neamul vostru atât de oropsit și pe care voi în viață, atâta l'ați iubit, încât tot ce ați avut, ați dat lui, i-ați dat toată comoara sufletului vostru și i-ați lăsat întreaga agonisală strinsă cu diligența de albină și pe lângă un traiu auster, — rugați pe Dumnezeu să deie și neamului vostru, poporului românesc un destin mai bun, să-i ierte păcatele din strămoși, să trimită spiritul păcii, al iubirii frățești între fii poporului nostru românesc, ca să Vă simțiți fericiți în noua voastră locuință văzând ridicat neamul vostru la starea dorită de sufletul vostru mare!

În inimile noastre ați lăsat regrete adânci cu dispariția voastră, fie-vă amintirea pururea binecuvântată!

În fine să sperăm, că se va afla biograful competent să ni-l prezinte pe episcopul Vasile Hossu în deplină lumină, atât ce privește activitatea sa ca profesor cât și ca Român, atât ca patriot cât și diplomat, predând istoriei figura sa măreață și care ni-l va caracteriza ca literat și ca sprijinitor al literaturii, atât ca muncitor în ziaristică cât și ca sprijinitor al ziaristicii, ca pe un harnic adunător al lucrurilor de artă, de anticități, de pictură, și înființând un mare muzeu de anticități diecezan, ca pe un organizator și restauratori de mănăstiri, adăpostitoare de bărbați cuvioși și cultivatori ai literaturii bisericești și ai oratoriei sacre, ca pe omul politic cu mari prevederi și atât de apreciat de cercurile cele mai înalte, încât face parte din delegațiuni, ca pe bărbatul cuminte și de o diplomatie fină, care să știe afla în împrejurările cele mai grele și are curajul de a fi apărător cauzei juste a

poporului său în situațiile cele mai dificile.

Să sperăm, că cei competenți vor aduna pastoralele și circularele sale date cu diferite ocazii și cari arată nu numai pe arhiereul mare pătruns de înalta sa chemare apostolică, ci și pe Românul doritor de ridicarea și propășirea neamului său și pe patriotul, care pentru apărarea și mărirea patriei sale e gata la ori-ce jertfă, și cari fiind de o valoare incontestabilă, dimpreună cu tot ce a scris el reslătit, să le tipărească adunate într'una ca niște opere complete. Aceste vor fi ca un document de vrednicia sa și ca un monument alcătuit și ridicat de el însuși: Monumentum aere perennius.

Să sperăm că aceasta misiune o va asuma Veneratul Capitul Catedral din Gherla carele este executorul testamentar al episcopului Vasile Hossu, și care ar putea să folosească din lăsamântul de aproape un milion de coroane al episcopului, suma trebuincioasă pentru adunarea materialului împrăștiat și pentru tipărirea operelor sale complete.

Și putem spera, că spesele se vor reîntoarce, căci operele vor fi cumpărate de cler se va putea realiza pe deasupra și un profit curat, care s'ar putea destina pentru orfelinatul gr.-cat., menit să adăpostească orfelinii rămași după fiii poporului nostru gr.-cat. căzuți pe câmpul de luptă pentru apărarea tronului și a patriei.

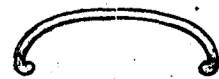
Prin aceasta deoparte am cinsti memoria episcopului Vasile Hossu și am lucra după intențiunile sale cu averea rămasă de el, de altăparte am scăpa orfelinii nostri din ghiarele mizeriei și prăpăduului, la cari ar fi expuși fără acesta îngrijire din partea noastră.

Voi termina aceste orduri prinzând mângâiere sufletului meu din sentințele: »Mai bine este a nu avea prunci și a avea bunătate, că nemurire e întru pomenirea ei, că la Dumnezeu se cunoaște bunătatea, și la oameni«. Înțelepciunea lui Solomon c. 4. v. 1—2. Și alta:

»Iară dreptii în veci vor fi vii, și întru eomnul plata lor, și purtarea de griji pentru dânșii la cel preainalt«. Înțelepciunea lui Solomon c. 5 v. 16—17.

Reteag la 4 Febr. 1916.

Ioan Sonea
adm. protopopesc.

Două răspunsuri.

(Din cercuri învățătoresți).

Fine.

In Nr. 128 din 18 Dec. 1915 al foii bisericești: „Unirea“ a apărut articolul „Școlile populare“, care în rezumat conține următoarele:

1. În o jumătate de veac a școlii populare am fost preocupați numai de chestii materiale. Învățătorimea s'a ocupat numai de salare.

2. Instrucțiunea a fost cu totul neglijată. Progres nimic; ceea ce s'a observat la un examen „că băieții umbrați 5 ani de zile la școală n'au fost capabili să-și scrie numele. De față erau 30% din cei obligați a cerea școala.

3. În urma acestora e păcat de jertfele uriașe, ce le aduce poporul pentru școală (plătind arunc școlar, competențe învățătoresți, fond de penziune etc.) Și cu toate acestea o îngrijește „cu zel și râvnă apostolească“ deși nu știe să mai existe „unde va vre-un popor atât de sătul de școală ca al nostru.“

4. Învățătorii își cunosc mai mult dăruirile decât datorințele. Instrucțiunea o tânădălesc numai fiind ocupați: „cu alte afaceri“.

5. Cere controlă severă.

Acestea sunt cele cinci părți, în cari am putut diseca articolul menționat spre a putea răspunde după merit.

În partea primă să susține un neadevăr. Dacă jumătate de veac Biserica să ocupa numai cu salariile învățătorimii confesionale, nu eram acolo, unde ne-a găsit legea din 1893. Mare lucru de mai aveam lipsă și de cele ulterioare din 1907 art. XVII, și 1913 art. XVI. La tot cazul învățătorimea nu-i mai rămânea nici un rol în propria sa cauză de salarizare, care a fost impusă de forțe supreme și nici decât la stăruința ori cererea noastră. Mișcarea noastră a fost mult mai neînsemnată, decât să poată însemna ceva în treaba ridicării salariilor.

Venită legea, din pricina trăgării unor senate, o parte din învățătorii a trebuit să pretindă regularea plăților lor, suferind și așa pagube destul de însemnate până în ziua de azi.

Că instrucțiunea în multe locuri nu poate fi multămitoară, să poate. Dar cauzele vor fi altele decât neglijința învățătorilor. Dacă ei ar purta de fapt vina capitală, nu înțelegem cum se tolerează astfel de lucruri? Ce rost au atunci atâția inspecții, vizitatori, supraveghetori și controlori, a căror număr nici noi nu-l mai cunoaștem?! Pentru ce dispunem de atâtea legi și paragrafi, cu regulamente de organizare și disciplinare? Oare nu ca să se constrângă toată lumea la lucru și activitate, ca să fie progres, atunci pe când să așteaptă?!

Un băiat poate umbla la școală 5 ani fără ca să fie în clasa a cincea. Atunci să poate înțelege și necunoștința lui de scris. Iar dacă să căuta motivele neștiinței, cred că și acelea să găsiu. Nefrecventarea școlii pe vremea examenului, încă e un năcaz, care de loc nu depinde dela persoana învățătorului, fără dela indolența senatelor și antistiilor comunale.

În punctul al treilea găsim două controverse. A jertfi „cu zel și râvnă apostolească“ pentru un lucru, care de ești „atât de sătul“ — nu să poate. Dacă ești „sătul“

atunci jertfești constrâns, pe când „cu zel“ și „râvnă apostolească“ faci de bună voie. De aceea asupra acestei părți nu mai insistăm.

Asupra punctului al patrulea s'a răspuns în Nr. 275 din 29 Dec. 1915 al ziarului „Românul“ de alt coleg.

Ce privește partea a doua, că neglijem instrucțiunea fiind ocupați „cu alte afaceri“ ne provocăm la „Regulamentul disciplinar“, care la cap II, sub §. 4. expres zice sub litera r) că comite delict disciplinar acela, care „fără de permisiunea Ord. arhiepiscopesc ia asuprași orice slujbă sau ocupațiune laterală“ în detrimentul instrucțiunii. Și de fapt nu cred să fie 1% numărul acelor învățători, cari ocupă și alte slujbe pe lângă profesiunea lor, bine înțeles cu permisiunea superiorității bisericești. Și acest % după cât știm este recrutat din învățătorii cei mai destoinici, asupra cărora nu pot fi ridicate acuze de neglijențe în instrucțiune.

Cu partea din urmă suntem de acord și noi. De o controlă severă și dreaptă nu ne ferim, fără din contră o dorim. Necesitatea ei am arătat-o în adunările Reuniunii, iar modalitatea am dovedit-o în articole de revistă (v. „Foaia școlastică“).

* * *

Sunt și între noi oameni cu scăderi, recunoaștem. Dar căpeteniile noastre au atâtea mijloace de a-i aduce la rând, fără să mai trebuiască a uza de publicistică, generalizând la o profesiune întreagă scăderile unuia sau a altuia.

T. Ș.

Războiul european.

La Durazzo luptele sunt în decurgere. Atacurile trupelor italiene sunt sprijinite de flotila italiană de războiu. Atacurile date până acum, au fost favorabile trupelor aliate. Spre ost de Bazar Sjak trupele puterilor centrale au ocupat pozițiile italienilor. Pe frontul sud-estic dela Durazzo încă se dau lupte.

Relațiile dintre Grecia și Italia sunt încordate pentru ocuparea insulei Corfu care aparține Greciei. Guvernul, Greciei din Corfu a făcut atent guvernul grecesc asupra acestei procedurii guvernului italian prin care el țintește la stăpânirea în definitiv a insulei amintite.

La Ipern și canalul Iser germanii au obținut noi succese. Englezii, după cum a anunțat și lordul Kitchener, și-au retras o parte a trupelor din Flandria pe cari le-au transportat la canalul Suez.

Pe frontul turcesc rușii au ocupat cetatea Erzerum. Numărul prizonierilor luați de ruși, după diferitele agenții ententiste se urcă la 100 mii ostași și 1046 tunuri. Alte agenții relatează, că grosul armatei turcești împreună cu tunurile s'a retras din Erzerum. Pierderile armatei turcești încă nu sunt evaluate.

Informațiuni.

Contele Tisza la Majestatea Sa. Ministrul prezident ungar, contele Tisza, care de câteva zile se află în Viena, a fost primit în audiență din partea moștenitorului de tron, în palatul regal din Schönbrunn, după aceea Majestatea Sa a acordat premierului Tisza audiență particulară.

— Ministrul de bonvezi contele Hazai încă s'a prezentat în audiența la Majestatea Sa.

Fondul studenților morboși din Blaj, în favorul căruia nice în acest an nu s'a aranjat „balul dela 3 sfinți“, și astfel este avizat la contribuiri benevole, recunoscătoare, a primit dela: Iosif Lita protopop, Hususău 5 cor; Vasile Morar paroh, Poiana 5 cor; Ioan Deac paroh, Roșia de secaș 2 cor; Vasile Masaros inv. Băgan 2 cor; Simion Chibulcutean paroh, Cosma 5 cor; Ignatie Filip paroh gr. or. Szebenyese 5 cor; Octavian Popa paroh, Săcalul de câmpie 10 cor; vād. Saveta Radu, Șard 6 cor; Enea D. Bota v. protopop, Murășludoș 2 cor; tuturor le exprimă călduroasă mulțămintă, direcțiunea gimnazială.

Masa studenților din Blaj a primit dela: Dr. Aurel Boteiu medic de Reg. și Eugenia Dr. Băltariu n. Boteiu, în amintirea neuitatei dsale mame Iuliana câte 10 cor; Vasile Morar paroh, Poiana 5 cor; Simion Chibulcutean paroh, Cosma 5 cor; Vasile Pașca serg. cadet, 2 cor; Gregoriu Nistor paroh, Tulgheș în amintirea neuitatei sale soții 10 cor; Octavian Popa paroh, Săcalul de câmpie 10 cor; le exprimă mulțămintă călduroasă, Direcțiunea gimnazială.

Pustiirile din Galiția. Autoritățile administrative din Galiția au constatat ravagiile produse de războiu în 59 vilaete din Galiția. Dintre cele 1267 sate și 110 orașe din vilaetele amintite au ars, s'au din alte motive s'au demolat, 64.040 case și 113.324 superedificate economice prin ce 58.225 familii au rămas fără adăpost. Mai multe distrugerii au fost în cercurile Przemysl, Jaroslau și Nisko.

Proprietar, editor și Redactor responsabil:
Ioan Suciu.

— Orez (rizskása) și Cafea!! —

Cu orezul o pățirăm, că nu se mai află, deci acumă ti vine rândul la Cafea, cu toate că am fost dat alarmă în această foaie. — Anglia ne împedecă importul de Cafea și cu greu mai află, deci nu e mirare că în toată săptămâna se urcă prețul și că va trece de 10 Cor. 1 Kg. devenind Cafea o mâncare de lux.

Pe luna FEBRUARIE ofer cu prețul de zi:

No. 10*)	Cafea Cuba fină	1 Kg. 6'—	—	7'—	Cor.
> 12	> Cuba foarte fină	1 Kg. 6'60	—	7'50	>
> 15*)	> > mărgele	1 Kg. 6'60	—	7'50	>
> 16	> > specialitate	1 Kg. 7'—	—	8'—	>
> 21	> Iava aurie	1 Kg. 6'60	—	7'50	>
> 106	> Mixt. > Victoria	1 Kg. 7'—	—	8'—	>

1 Kg. Tea > Mixtură rusească > 20 Cor.

*) Din No. 10 și 15 se află puțină, deci cu care se va putea înlocui??

5 Kg. se spedează francat și vămuit prin rambursă postală.

Aflând puțină Cafea și Tea, negustorilor, și în România nu mai pot trimite. Grăbiți până se mai află cafea și rog a-i aviza și pe cunoșcuți.

Cu toată stima se roagă de sprijin

F. A. DEGAN
comerciant de Cafea și Tea
în Fiume (Postafok 163).